

Поради для педагогів

Робота з дітьми «групи ризику»

Діти «групи ризику» -- це діти, чия поведінка відхиляється від прийнятих у суспільстві стандартів і норм; це категорія дітей, яка в силу певних обставин свого життя більше інших категорій піддається негативним зовнішнім впливам сім'ї, однолітків, суспільства, які стали причиною дезадаптації неповнолітніх.

Діти «групи ризику»:

- важковиховувані;
- занедбані;
- проблемні;
- дезадаптовані;
- діти з девіантною поведінкою.

Діти не народжуються з девіантною поведінкою, вони не зараховуються до «групи ризику» від народження, такими вони стають під впливом різних, часто незалежних від них самих, факторів ризику. Серед таких **факторів** виділяють:

- медико-біологічні (стан здоров'я, спадковість і вроджені вади, внутрішньоутробні травми і т.д.);
- соціально-економічні (матеріальні проблеми в сім'ї, несприятливий мікроклімат, аморальний спосіб життя батьків, непристосованість до суспільства, асоціальна поведінка);
- психологічні (невротичні патології, неприйняття себе, емоційна нестабільність, труднощі у спілкуванні з дорослими та однолітками);
- педагогічні (педагогічна занедбаність, невідповідність програми, темпу навчання психофізичним особливостям дітей, відсутність мотивації до навчання і т.д.).

Сьогодні кожному вчителю відомі словосполучення «важкий підліток», «група ризику», які асоціюються з поняттями порушення поведінки, очікування неприємностей, витрачених нервів і т.д.

То що ж все-таки може і повинен зробити класний керівник?

1. Надати своєчасну психолого-педагогічну підтримку учневі, який опинився у складних життєвих обставинах (або вчасно перенаправити до відповідного спеціаліста соціально-психологічної служби).
2. Сприяти формуванню в дітей «здорових» моделей способу життя, що надають можливості для реалізації особистісного потенціалу.
3. Сприяти підвищенню педагогічної компетентності та культури дорослих (батьків, опікунів).
4. Залучити до виховного процесу школи представників громадськості.
5. Протистояти залученню підлітків до злочинної діяльності.

Під час розмови з дитиною даної категорії необхідно позбутися повчального тону і приділити увагу тільки співрозмовнику, при цьому дотримуючись деяких **правил**:

- поважати співрозмовника;
- говорити з ним як з рівним;

- аргументувати свою точку зору, залишаючи за підлітком право розділяти її або заперечувати;
- показувати, що він цікавий як людина й співрозмовник;
- розмовляти тільки про те, про що підліток готовий говорити, надати йому право на мовчання;
- бути готовим вислухати досить різні подробиці життя підлітка й підтримати його;
- дотримуватись права на конфіденційність приватної бесіди;

Про що розмовляти з «важким» підлітком?

1. Навчання: улюблені й не дуже предмети, причини неуспіху, взаємини з учителями, випадки порушень дисципліни.
2. Плани на майбутнє щодо продовження навчання, вибору професії.
3. Взаємини з однолітками; причини вибору приятелів за певними особистими якостями, за спільністю захоплень.
4. Захоплення сьогодні й у минулому.
5. Взаємини з батьками, внутрішньо сімейні стосунки.
6. Порушення поведінки в минулому: прогули занять, дрібне хуліганство, паління, уживання алкоголю, знайомство з різними наркотичними засобами.
8. Сексуальні питання: перша закоханість і пов'язані із цим психічні травми; самооцінка своєї привабливості.

Рекомендації вчителям, які працюють з дітьми «групи ризику»:

1. Необхідно дати відчутти дитині, що вона належить до групи, класу, не відторгнута і займає важливе місце в колективі.
2. Виставляйте малюнки дитини, поробки, все те, що може зацікавити оточуючих. Це буде підвищувати впевненість дитини в собі, власну самооцінку, почуття самостійності та відчуття того, що вона потрібна оточуючим.
3. Хваліть таку дитину частіше. Допоможіть їй розпізнати та виразити приховані почуття. Частіше запитуйте що вона відчула в тій чи іншій ситуації.
4. Дізнайтесь, з ким дитина хотіла б працювати в групі і хто з дітей має на неї найбільший позитивний вплив. Заохочуйте до такої співпраці.
5. Пам'ятайте, що досить часто за неналежною, девіантною поведінкою дитини може бути прихована її низька самооцінка, намагання самоствердитися за рахунок приниження інших.
6. Завжди намагайтеся більше спілкуватися з такою дитиною, проговорювати всі її невдачі та успіхи. Робіть це щиро і відверто.